CZU: 159.955:37.016:303.4 **https://doi.org/10.59295/sum5(185)2025_29**

MONITORIZAREA CURRICULUMULUI DIN PERSPECTIVA DEZVOLTĂRII GÂNDIRII: STUDIU BAZAT PE PERCEPȚIILE ELEVILOR

Raisa CERLAT,
Universitatea de Stat din Moldova

Studiul explorează impactul curriculumului școlar asupra dezvoltării gândirii elevilor, analizând percepțiile acestora asupra activităților educaționale. Cercetarea evidențiază tipurile de gândire cel mai frecvent stimulate și relevă modul în care metodele didactice contribuie la formarea competențelor cognitive. De asemenea, sunt investigate frecvența și eficiența activităților care încurajează analiza, gândirea creativă, reflecția și colaborarea, alături de rolul profesorilor în monitorizarea progresului elevilor. Rezultatele sugerează necesitatea diversificării strategiilor didactice și a adaptării conținutului educațional pentru a stimula gândirea critică, strategică și practică. În final, studiul include propuneri ale elevilor privind îmbunătățirea procesului educațional, punând accent pe metode interactive, aplicabilitate reală și integrarea tehnologiei în învățare.

Cuvint- cheie: *curriculum, monitorizare, gândire, educație, elevi, strategii didactice, învățare activă, eficientizare curriculară.*

CURRICULUM MONITORING FROM THE PERSPECTIVE OF THINKING DEVELOPMENT: A STUDY BASED ON STUDENTS' PERCEPTIONS

The study explores the impact of the school curriculum on the development of students' thinking, analyzing their perceptions of educational activities. The research highlights the most frequently stimulated types of thinking and reveals how teaching methods contribute to the formation of cognitive skills. Additionally, it examines the frequency and effectiveness of activities that encourage analysis, creativity, reflection, and collaboration, along with the role of teachers in monitoring students' progress. The findings suggest the need to diversify teaching strategies and adapt educational content to foster critical, strategic, and practical thinking. Finally, the study includes students' proposals for improving the educational process, emphasizing interactive methods, real-life applicability, and the integration of technology in learning.

Keywords: *curriculum, monitoring, thinking, education, students, teaching strategies, active learning, curriculum optimization.*

Introducere

În contextul evoluției continue a societății și al necesității de a răspunde cerințelor educaționale emergente, monitorizarea curriculumului școlar devine un proces esențial pentru asigurarea calității și relevanței actului educațional. Curriculumul reprezintă fundamentul pe care se construiește experiența de învățare a elevilor, iar actualizarea și adaptarea sa permanentă sunt necesare pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor și exigențelor societății moderne.

Importanța monitorizării curriculumului este subliniată în documente strategice naționale și internaționale. *Strategia Educației 2030* promovează o abordare centrată pe competențe, flexibilitate și adaptabilitate, subliniind necesitatea unui curriculum dinamic, capabil să dezvolte gândirea critică, creativitatea și competențele pentru viața reală. De asemenea, ghidurile de implementare a curriculumului educațional evidențiază rolul important al evaluării continue și al feedback-ului din partea tuturor actorilor educaționali, pentru a identifica punctele forte și domeniile ce necesită îmbunătățiri [3, 4].

Monitorizarea curriculumului nu se limitează doar la analiza conținuturilor, ci vizează și modul în care acestea sunt aplicate în practică, eficiența strategiilor didactice, impactul asupra dezvoltării competențelor elevilor și relevanța în raport cu cerințele pieței muncii și ale societății. Un curriculum eficient trebuie

să fie flexibil, să promoveze învățarea activă, să integreze tehnologia și să răspundă diversității nevoilor educaționale.

Un aspect esențial al monitorizării este implicarea activă a actorilor educaționali – elevi, profesori, părinți – în procesul de evaluare și adaptare a curriculumului. Percepțiile și experiențele acestora oferă o perspectivă valoroasă asupra modului în care curriculumul este implementat și asupra impactului său real în dezvoltarea gândirii și competențelor elevilor.

În acest context, cercetarea de față își propune să analizeze percepțiile elevilor asupra modului în care curriculumul școlar contribuie la dezvoltarea gândirii lor. Studiul investighează frecvența și eficiența activităților educaționale, rolul profesorilor în stimularea proceselor cognitive și impactul metodelor de predare asupra dezvoltării gândirii. Prin această cercetare, se dorește identificarea punctelor forte ale curriculumului actual, precum și a domeniilor care necesită îmbunătățiri, oferind astfel un suport valoros pentru procesul de monitorizare și dezvoltare continuă a curriculumului educațional.

Metodă și eșantion

Studiul implică răspunsurile a 100 de elevi din clasele V-XII ale gimnaziilor și liceelor din Republica Moldova, care au participat la o cercetare (desfășurată în perioada 15 noiembrie – 15 decembrie) despre modul în care curriculumul școlar contribuie la dezvoltarea gândirii.

Distribuția eșantionului este următoarea: 45% dintre elevi sunt din mediul rural iar 55% reprezintă mediul urban; 60% își fac studiile în clase gimnaziale, iar 40 % – în clase liceale. Analiza rezultatelor se va desfășura pe două dimensiuni: cantitativă, pentru a identifica frecvențele și tiparele majore și calitativă, pentru a înțelege în profunzime percepțiile elevilor și sugestiile lor [2].

Rezultate obținute și propuneri

Cercetarea a debutat cu întrebarea despre tipurile de gândire dezvoltate mai mult prin prevederile curriculumului școlar. Răspunsurile oferite de către elevi au fost următoarele:

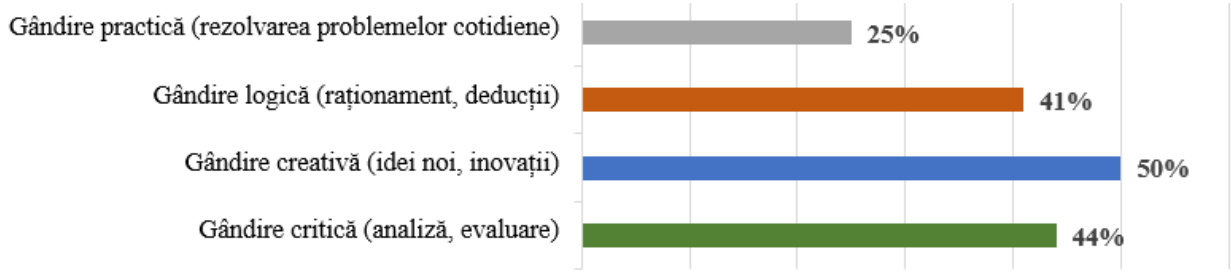

Figura 1. Tipuri de gândire dezvoltate mai mult de către curriculumul școlar

Cele mai bine dezvoltate tipuri de gândire, conform percepției elevilor, sunt gândirea creativă și cea critică (50% și respectiv 44%), gândirea logică obținând un procentaj asemănător – 41%. Gândirea practică este semnificativ mai puțin dezvoltată (25%).

Astfel, conform părerii elevilor, curriculumul școlar pare să încurajeze gândirea creativă și critică, ceea ce este esențial pentru a pregăti elevii pentru un mediu educațional dinamic și orientat spre inovație. Gândirea practică, care se concentrează pe soluționarea problemelor cotidiene, este cel mai rar selectată, indicând o conexiune slabă între ceea ce învață elevii și aplicabilitatea practică în viața reală. Posibile cauze ar putea fi aici lipsa unui număr suficient de proiecte sau exerciții orientate spre rezolvarea problemelor practice. Introducerea metodelor de tip „rezolvarea problemelor” sau „învățare prin proiecte” ar putea crește implicarea elevilor și dezvoltarea abilităților practice. La fel, organizarea activităților interdisciplinare, excursii de studiu sau proiecte aplicative poate spori aplicabilitatea practică a cunoștințelor dobândite [1, 5].

Prin cea de-a doua întrebare, ne-am propus să aflăm părerea elevilor vizând frecvența diferitor tipuri de activități orientate spre dezvoltarea gândirii.

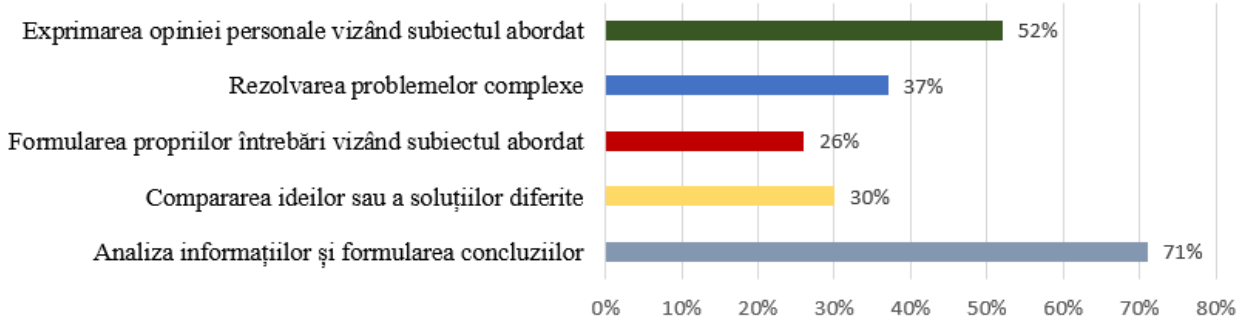

Figura 2. Activitățile desfășurate cel mai frecvent în timpul lecțiilor

Majoritatea elevilor (71%) identifică analiza informațiilor și formularea concluziilor drept activitatea principală solicitată în timpul lecțiilor. Activităților care implică creativitate și colaborare, precum „compararea soluțiilor" sau „formularea întrebărilor proprii" le revin mai puține procente (26% – 30%). Exprimarea opiniei personale are o pondere semnificativă (52%), sugerând o deschidere bună spre activități participative.

Analizând rezultatele obținute, menționăm că cele 71 de răspunsuri ce subliniază analiza informațiilor, indică o orientare a curriculumului spre dezvoltarea gândirii critice și sintetice, iar procentele scăzute pentru „formularea întrebărilor" și „compararea soluțiilor" indică o nevoie de îmbunătățire a metodelor care stimulează curiozitatea și explorarea autonomă. În această ordine de idei, considerăm că creșterea ponderii activităților care implică compararea ideilor sau crearea de întrebări proprii ar putea spori implicarea elevilor și gândirea creativă. Activitățile ce permit exprimarea opiniei personale sunt deja bine integrate (52%), însă ar putea fi completate de dezbateri sau alte metode participative [1].

Întrebați fiind cum apreciază implicarea profesorilor în monitorizarea gândirii elevilor, respondenții au menționat următoarele:

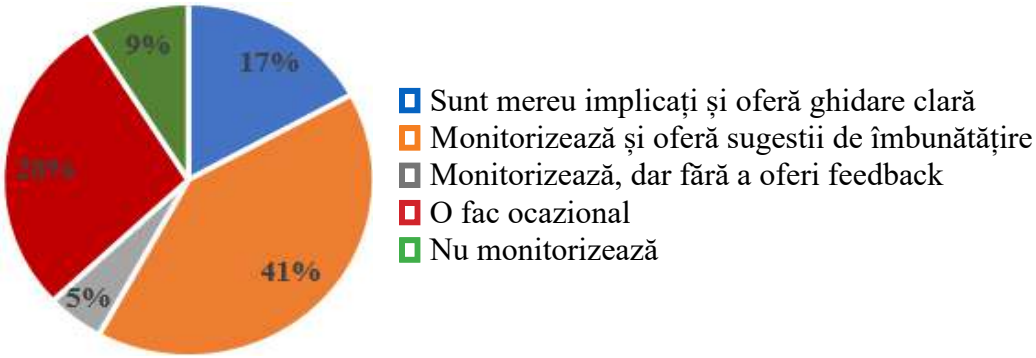

Figura 3. Implicarea profesorilor în monitorizarea gândirii elevilor

Circa jumătate dintre elevi percep o implicare activă și benefică din partea profesorilor, dar cealaltă jumătate (cumulat: „monitorizează fără feedback" și „nu observă") consideră că implicarea este insuficientă sau lipsită de impact. Astfel, deși există o proporție mare de elevi care observă monitorizare utilă (41%), există loc de îmbunătățire în ceea ce privește oferirea de feedback consecvent și ghidarea clară. O parte semnificativă a elevilor (27%) simt că, deși profesorii monitorizează progresul, nu oferă sugestii concrete pentru îmbunătățire, limitând astfel impactul dezvoltativ. Presupunem că posibile cauze ar putea fi: suprasolicitarea profesorilor, ceea ce limitează timpul alocat fiecărui elev pentru feedback individual; lipsa unor metode eficiente de evaluare formativă în curriculum, comunicarea insuficientă între elevi și profesori privind progresul gândirii. Totuși, cele 41% dintre elevi, care simt că primesc sugestii pentru îmbunătățire, arată că există bune practici care pot fi extinse. Dezvoltarea unor rubrici standardizate sau utilizarea tehnologiei pentru monitorizarea progresului gândirii ar putea face procesul mai eficient și mai transparent.

Cunoaștem că o organizare echilibrată a activităților școlare poate contribui la o dezvoltare armonioasă a tuturor tipurilor de gândire. Figura 4 reflectă părerea elevilor despre modul în care exercițiile și temele pentru acasă sunt concepute în vederea dezvoltării diferitor aspecte ale gândirii.

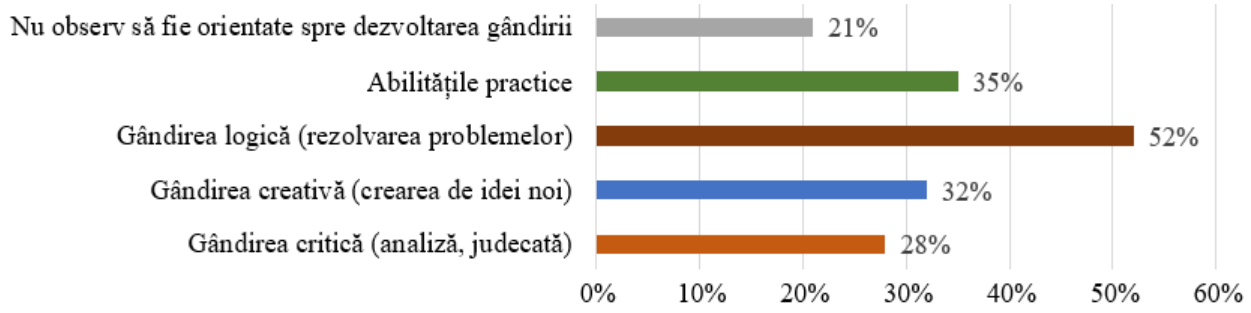

Figura 4. Aspecte ale gândiri dezvoltate prin temele de acasă

Astfel, conform părerii elevilor, temele pentru acasă sunt percepute cel mai frecvent ca fiind orientate spre dezvoltarea gândirii logice (52%); dezvoltarea gândirii creative (32%) și a abilităților practice (35%) fiind văzute ca beneficii secundare. Aproximativ unul din cinci elevi consideră că exercițiile nu contribuie la dezvoltarea gândirii, ceea ce poate indica o problemă în adaptarea activităților la necesitățile elevilor. Analiza rezultatelor sugerează diversitatea activităților proiectate, o prioritate în curriculum fiind acordată activităților de rezolvare a problemelor. Pe de altă parte, cei 21% care nu observă o contribuție semnificativă la dezvoltarea gândirii ar putea reflecta o lipsă de relevanță a activităților școlare sau o insuficiență în explicarea scopurilor acestora. Se conturează astfel nevoia unei mai bune adaptări a activităților la nevoile individuale ale elevilor, în special pentru cei care nu percep o legătură între temele pentru acasă și progresul lor intelectual. O sugestie pentru profesori ar fi aici să explice mai clar elevilor cum contribuie exercițiile efectuate la dezvoltarea diferitelor tipuri de gândire.

În continuare, fiind întrebați despre ***măsura în care consideră că și-au dezvoltat abilitatea de a evalua idei și soluții diferite în cadrul activităților școlare***, pe o scară de la 0 la 5, viziunea elevilor este următoarea:

- Cele mai multe răspunsuri sunt concentrate la nivelurile *3 și 4* (70% în total), ceea ce sugerează că majoritatea elevilor percep o dezvoltare bună, dar nu extraordinară, a acestei abilități.
- Doar 9% (scoruri 0 și 1) consideră că școala are un impact minim sau inexistent asupra acestei competențe.

Astfel, scorurile de *3 și 4* reflectă o percepție predominantă că activitățile școlare contribuie la dezvoltarea capacității de evaluare a ideilor și soluțiilor. *Scorul 5, Foarte mult,* este raportat de un număr mic de elevi (7%), ceea ce poate indica lipsa unei abordări optime în cultivarea abilităților de gândire strategică și critică. Aspecte problematice identificate sunt *scorurile mici* (0, 1 și parțial 2), ce sugerează că există un grup de elevi care nu simt un impact suficient al activităților școlare asupra dezvoltării acestei abilități. Acest lucru ar putea reflecta lipsa diversității în metodele de predare sau neadaptarea lor la nevoile elevilor. Totuși, majoritatea elevilor (77%) indică o contribuție semnificativă a activităților școlare la dezvoltarea gândirii critice și analitice. Pentru a crește procentul celor care atribuie scoruri maxime (5), ar fi utilă includerea unor activități mai provocatoare, care să stimuleze creativitatea și gândirea strategică. Iar introducerea activităților interactive, cum ar fi proiectele colaborative sau exercițiile de gândire critică și dezbaterile ar putea favoriza implicarea mai profundă a grupului de elevi care percep impactul ca fiind scăzut.

Următoarea întrebare a vizat ***dezvoltarea gândirii creative prin intermediul activităților școlare***. Sinteza rezultatelor obținute este următoarea: 13% dintre elevi consideră că și-au dezvoltat la maxim gândirea creativă datorită activităților educaționale; 29 % dintre ei menționează că și-au dezvoltat bine această abilitate, iar 32% optează pentru valorile medii. Observăm aici că majoritatea elevilor percep un impact pozitiv al activităților școlare asupra gândirii creative. Scorurile mici (0, 1 și 2) reprezintă 26%, indicând o parte considerabilă de elevi care nu simt o dezvoltare semnificativă a gândirii creative, sugerând că există nevoi neacoperite în rândul acestora, fie din cauza metodei de predare, fie a lipsei implicării. Considerăm că introducerea jocurilor de rol, a proiectelor artistice interdisciplinare și a rezolvării creative de probleme ar putea stimula mai bine această categorie de elevi. La fel, activitățile care antrenează gândirea divergentă și colaborarea între elevi pot spori numărul celor care percep gândirea creativă ca fiind maximal dezvoltată.

Întrebați fiind despre ***gândirea strategică, care implică planificare și luarea deciziilor,*** elevii menționează implicarea școlii (de la 0 la 5) în dezvoltarea acesteia în felul următor:

Scorurile mari (4 și 5) reprezintă 45%, ceea ce arată că aproape jumătate dintre elevi percep un impact semnificativ. Categoria 4 (31%) domină distribuția, indicând o tendință clară către un nivel bun de dezvoltare a gândirii strategice. Activitățile care provoacă luarea de decizii rapide și planificarea pe termen lung ar putea îmbunătăți impactul perceput.

Scorurile mici (0, 1 și 2) însumează 34%, ceea ce indică o proporție considerabilă de elevi care nu percep un impact puternic al dezvoltării gândirii strategice prin intermediul activităților școlare, sugerând o adaptare insuficientă a curriculumului pentru a stimula gândirea strategică în mod uniform. Putem sugera aici integrarea în cadrul orelor a unor activități de tip *simulări decizionale, proiecte interdisciplinare și exerciții de planificare strategică*. La fel, este binevenită o evaluare regulată a impactului activităților, însoțită de feedback direct de la elevi.

Este bine cunoscut faptul că gândirea poate fi dezvoltată eficient prin rezolvarea de probleme. Și invers, cu cât gândirea va fi mai bine dezvoltată, cu atât elevii vor putea rezolva mai rapid o gamă extinsă de probleme (indiferent de specificul materiei de studiu sau de provocările societale). De cele mai multe ori abilitățile de rezolvare sunt sporite de lucrul în echipă. Pentru a înțelege percepția elevilor despre modul în care școala-i pregătește în acest sens, le-am adresat următoare întrebare: „***În cadrul disciplinelor de studiu, cât de frecvent (de la 0 la 5) se regăsesc activități care stimulează colaborarea în echipă pentru rezolvarea problemelor?”*** Rezultatele obținute sunt următoarele:

- *Scorurile mari (4 și 5)* totalizează 31%, indicând o percepție pozitivă a unui număr considerabil de elevi. Astfel, un segment important de elevi se bucură de oportunități bune de colaborare în echipă în vederea rezolvării de probleme.

- Scorurile mici (0, 1 și 2) reprezintă 26%, sugerând nevoi mai puțin satisfăcute. Considerăm că profesorii ar trebui să identifice barierele în implementarea activităților colaborative și să le elimine pentru a ajunge la un impact mai uniform, iar integrarea activităților care stimulează munca în echipă nu ar trebui să fie limitată la anumite discipline, ci extinsă pe scară largă.

- Categoria *3* domină cu 42%, ceea ce ne arată că majoritatea elevilor percep o frecvență moderată a activităților colaborative. Proiectele de grup, dezbaterile și sarcinile comune pot stimula o implicare mai profundă și un sentiment mai puternic de echipă.

Atunci când elevii se implică conștient în procesul de învățare, ei pot să-și analizeze punctele forte și aspectele care necesită îmbunătățire. Această conștientizare le dezvoltă metacogniția, un element hotărâtor pentru gândirea critică și auto-reglarea învățării. Reflecția îi ajută pe elevi să evalueze strategiile de învățare utilizate, să identifice ce funcționează și ce nu, și să ia decizii mai bine informate pentru viitor. Astfel, elevii învață să-și adapteze metodele de învățare, ceea ce contribuie la o gândire mai flexibilă și mai eficientă. Pentru a înțelege gradul de reflecție conștientă a elevilor, le-am adresat următoarea întrebare: „***În cadrul materiilor predate, cât de frecvent se regăsesc activități care necesită reflecție asupra propriului proces de învățare, pe o scală de la 0 (deloc) la 5 (foarte mult)?***” Majoritatea răspunsurilor (39%) indică un scor mediu (3) pentru frecvența activităților care stimulează reflecția. Procentul respondenților care acordă un scor ridicat (4 sau 5) este de 29%, ceea ce sugerează că aproape o treime dintre elevi consideră că aceste activități sunt frecvent incluse. Scorurile mici (0, 1 și 2) reprezintă 32% dintre răspunsuri, ceea ce indică percepții defavorabile privind accentul pus pe reflecție. Este evident că există loc pentru creșterea frecvenței activităților de reflecție asupra procesului de învățare. Deși majoritatea respondenților oferă un scor mediu, un procent semnificativ subliniază nevoia unor îmbunătățiri în acest sens.

Fiind parte a sistemului psihic uman, gândirea este într-o permanentă interacțiune cu celelalte procese psihice. Activitățile care implică utilizarea unor metode diferite pentru rezolvarea problemelor au un impact semnificativ asupra dezvoltării gândirii elevilor, stimulând mai multe procese cognitive și abilități. Elevii sunt încurajați să analizeze problema din mai multe perspective, să identifice alternative și să evalueze avantajele și dezavantajele fiecărei metode. Acest proces le îmbunătățește capacitatea de a gândi logic și de a lua decizii bine fundamentate. Prin utilizarea unor metode variate, elevii sunt expuși la provocări care îi determină să găsească soluții inovatoare și să iasă din zona lor de confort. Alegerea între diferite metode

solicită elevii să treacă rapid de la un mod de gândire la altul, dezvoltându-le flexibilitatea mentală. Aceasta este esențială în adaptarea la situații noi și imprevizibile. Pentru a înțelege percepția elevilor în acest sens, le-am adresat întrebarea: „***În cadrul materiilor predate, cât de frecvent se regăsesc activități care solicită utilizarea unor metode diferite pentru a rezolva o problemă***, pe o scală de la 0 (deloc) la 5 (foarte mult)?” Cel mai mare număr de respondenți (34%) consideră că activitățile sunt moderate ca frecvență, cu o notă de 3. Nota de 3 pare a fi atât valoarea modală, cât și cea centrală, sugerând că activitățile de acest tip sunt percepute ca fiind destul de comune, dar nu predominante. Răspunsurile la extremele scalei (0 și 5) sunt mai puțin frecvente, totalizând 16%. Pentru „2” (puțin) și „4” (mult) au optat 17% și respectiv 22% dintre elevi. Observăm aici că distribuția răspunsurilor reflectă o diversitate în experiențele elevilor, fapt ce poate fi influențat de factori precum materia predată, stilul profesorului sau resursele disponibile. Nota medie (3) sugerează că aceste activități sunt utilizate, dar nu reprezintă o practică constantă în toate disciplinele sau pentru toți profesorii. Procentul celor care au acordat nota 0 sau 1 (17%) indică faptul că există elevi care percep un deficit major în utilizarea activităților care stimulează gândirea diversificată. Astfel, considerăm că activitățile care stimulează gândirea prin utilizarea metodelor diverse nu sunt suficient de frecvente pentru a avea un impact major în formarea gândirii elevilor. Chiar dacă curriculumul include obiective legate de dezvoltarea diferitor tipuri de gândire, implementarea lor depinde de capacitatea și disponibilitatea cadrelor didactice. În această ordine de idei, pregătirea cadrelor didactice pentru a integra în mod frecvent activități care stimulează utilizarea metodelor variate, dar și crearea unor materiale didactice care să includă exemple practice și variate de abordare a problemelor ar fi de real folos în acest sens.

Un rol esențial în monitorizarea progresului gândirii la elevi, având multiple beneficii și implicații atât pentru dezvoltarea lor academică, cât și pentru sprijinirea unui proces educațional de calitate îi revine procesului de evaluare. Evaluarea bine concepută permite profesorilor să ajusteze strategiile didactice în funcție de nevoile elevilor. Elevii, la rândul lor, primesc feedback concret, ceea ce îi ajută să înțeleagă cum să-și îmbunătățească abordările și să-și dezvolte gândirea. La fel, prin evaluare, elevii sunt încurajați să reflecteze asupra propriilor procese de gândire. Acest lucru îi ajută să devină mai conștienți de strategiile utilizate și să le optimizeze.

Figura 5. Tipuri de evaluare considerate de către elevi a fi cele mai eficiente în monitorizarea gândirii

Diagrama prezintă preferințele respondenților referitor la metodele considerate cele mai eficiente pentru monitorizarea progresului gândirii. Distribuția răspunsurilor este următoarea:

- *Exerciții creative sau jocuri educative* – 34%. Este opțiunea cel mai frecvent selectată, sugerând că elevii consideră aceste metode mai atractive, interactive și eficiente în dezvoltarea gândirii.
- *Proiectele individuale sau în echipă sunt, de asemenea, foarte apreciate* (31%), ceea ce indică o înclinație spre metode bazate pe colaborare și aplicabilitate practică.
- *Eseurile și lucrările scrise au o apreciere moderată*. Doar 13% dintre elevi consideră importantă reflecția și argumentarea scrisă în procesul de învățare.
- *Feedback-ul verbal de la profesori este considerat mai puțin eficient decât metodele interactive - 13%* – ceea ce poate sugera că elevii preferă o abordare activă în locul unei evaluări subiective.
- *Testele standardizate sunt cel mai puțin apreciate* – 10% – ceea ce poate indica o percepție negativă asupra metodelor tradiționale de evaluare, care nu surprind întotdeauna progresul real al gândirii.

Respondenții preferă metodele de evaluare care implică activități creative, colaborative și aplicative. Metodele tradiționale, cum sunt testele standardizate, sunt mai puțin valorizate, ceea ce sugerează o nevoie de adaptare a strategiilor de evaluare pentru a răspunde mai bine nevoilor și stilurilor de învățare ale elevilor.

Următoarea întrebare din chestionar a vizat aprecierea de către elevi a dezvoltării propriei gândiri pe parcursul ultimului an. Rezultatele sunt reflectate în figura 6.

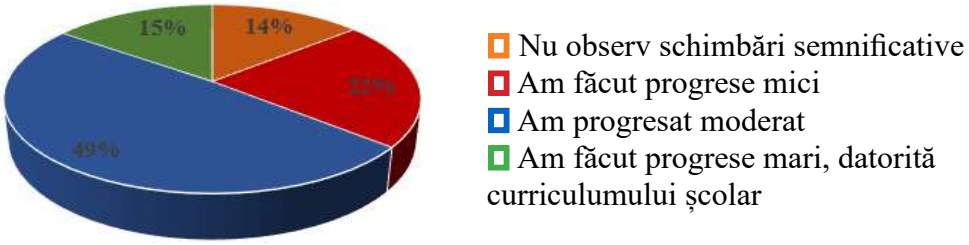

Figura 6. Aprecierea de către elevi a progresul în gândire în ultimul an școlar

- Majoritatea respondenților (49%) consideră că au progresat moderat, ceea ce indică o percepție echilibrată asupra dezvoltării cognitive. Aceasta poate sugera că metodele educaționale sunt eficiente, dar există loc pentru îmbunătățiri.

- Un procent semnificativ (22%) afirmă că au făcut doar progrese mici, ceea ce ar putea reflecta dificultăți în adaptarea la metodele de predare sau lipsa unor strategii de învățare personalizate.

- Doar 15% atribuie progresul mare metodelor folosite la școală, ceea ce sugerează că metodele educaționale actuale nu sunt percepute ca fiind suficient de eficiente pentru a stimula dezvoltarea avansată a gândirii.

- 14% nu observă schimbări semnificative, un procent relativ mic, dar care indică faptul că o parte dintre elevi nu resimt un impact real al învățării asupra dezvoltării lor cognitive.

Astfel, rezultatele sugerează că, deși majoritatea elevilor percep un progres moderat în gândire, o parte semnificativă nu resimte un avans considerabil. Acest lucru poate indica necesitatea unei diversificări a metodelor de predare, a unui accent mai mare pe învățarea activă și pe personalizarea procesului educațional pentru a stimula progresul fiecărui elev.

Ultima întrebare a cercetării a vizat propunerile elevilor de îmbunătățire a procesului de gândire, fiind formulată astfel: ***„Ce activități sau metode credeți că ar trebui incluse în curriculumul școlar pentru a vă dezvolta mai bine gândirea?”***

Cele 100 de răspunsuri primite pot fi grupate în mai multe categorii tematice relevante. Tot aici, ne-am propus să venim cu recomandări concrete, care ar facilita aplicarea în practică a sugestiilor primite. Iată care sunt acestea (Tabelul 1):

Tabelul 1. Recomandări sugestii de implementare în curriculum

Nr.	Propunerile elevilor:	Sugestii de implementare în curriculum:
1	***Educație financiară și antreprenoriat:*** activități în care să învățăm cum să faci bani pentru a te întreține; mai multe teme de viață precum: cum să începi primul business, cum să evoluezi în cariera ta profesională; activități de educațe financiară și antreprenoriat, activități legate de alegerea carierei viitoare.	- Introducerea unui curs de educație financiară pentru a învăța elevii gestionarea banilor, economisirea și investițiile; - Proiecte practice despre antreprenoriat (ex.: simulări de afaceri, competiții de startup-uri pentru elevi); - Lecții despre piața muncii și dezvoltarea profesională.
2	***Învățare prin colaborare și proiecte de echipă:*** proiecte în echipă, jocuri de echipă pentru dezvoltarea comunicării și a consensului, activitatea de echipă și colaborare pentru dezvoltarea gândirii creative și strategice, proiecte individuale sau în echipă.	- Introducerea proiectelor interdisciplinare care să implice colaborarea între mai multe materii; - Organizarea concursurilor și proiectelor de echipă pentru a stimula competiția constructivă; - Aplicarea metodei învățării prin colaborare.

3	***Metode interactive și creative de învățare***: jocuri intelectuale, jocuri logice, jocuri de strategie, vânătoare de comori; introducerea cursurilor de gândire critică și rezolvare de probleme; mai multe jocuri la temă pentru a fi mai concentrați; lecții mai creative și mai interactive, dezbateri și discuții structurate	- Utilizarea jocurilor educaționale și simulărilor în cadrul lecții pentru a dezvolta gândirea logică; - Dezvoltarea unui curs de gândire critică și rezolvare de probleme aplicate în viața reală; - Organizarea dezbaterilor structurate pentru a stimula argumentarea și analiza logică.
4	***Aplicabilitatea cunoștințelor în viața reală:*** analiza studiilor de caz și a situațiilor reale, pentru a învăța să iei decizii corecte; introducerea dezbaterilor și a rezolvării de probleme practice pentru luarea deciziilor informate.	- Folosirea studiilor de caz pentru a aplica teoria în practică; - Utilizarea învățării bazate pe probleme; - Crearea unor simulări de situații reale pentru luarea deciziilor.
5	***Utilizarea tehnologiei în educație:*** învățatul online și folosirea tehnologiilor creative	- Integrarea resurselor digitale interactive (platforme educaționale, aplicații de învățare); - Crearea unor module de învățare online care să permită accesibilitatea și flexibilitatea; - Utilizarea inteligenței artificiale și a realității virtuale în educație.
6	***Lecții alternative și contexte variate de învățare:*** activități în aer liber, lecții despre dezvoltarea personală.	- Organizarea de lecții în aer liber pentru stimularea creativității și gândirii critice; - Invitarea diferitor specialiști în cadrul cursului de dezvoltare personală pentru a ajuta elevii în procesul de autocunoaștere.
7	***Feedback și îmbunătățirea comunicării cu profesorii:*** discuții regulate cu profesorii despre progresul academic, solicitarea părerii elevilor despre eficiența metodelor de predare.	- Implementarea unui sistem de feedback continuu între elevi și profesori; - Crearea sesiunilor de consultare individuală cu profesorii pentru îndrumare personalizată.
8	***Reducerea factorilor perturbatori:*** interzicerea telefoanelor mobile în timpul lecțiilor; combaterea bullying-ului fizic, verbal și psihologic.	- Crearea și implementarea unui cod de conduită clar pentru utilizarea telefoanelor în clasă; - Introducerea programelor de prevenire a bullying-ului și cursuri de inteligentă emoțională.

Pe baza acestor categorii de propuneri, curriculumul școlar ar trebui să integreze mai multe activități practice, colaborative și creative, să pună accent pe dezvoltarea gândirii critice și să utilizeze tehnologia ca instrument educațional.

Limite ale cercetării:

- Dei cercetarea include elevi din mediul urban i rural, precum i din ciclul gimnazial i liceal, se bazeaz/ pe un num/r relativ mic de respondeni (100 de elevi), ceea ce poate limita generalizarea rezultatelor la întreaga populaie colar/.

- Studiul se bazează pe răspunsurile elevilor, ceea ce implică un grad de subiectivitate. Fără o analiză comparativă cu perspectivele profesorilor sau ale altor factori educaționali, rezultatele pot reflecta doar parțial realitatea procesului didactic.

Concluzii:

- Curriculumul școlar stimulează preponderent gândirea critică și creativă, însă dezvoltarea gândirii practice rămâne o provocare, necesitând activități mai aplicative.

- Elevii percep analiza informațiilor ca fiind o activitate centrală în procesul educațional, însă formularea întrebărilor proprii și compararea soluțiilor sunt mai puțin încurajate, ceea ce limitează explorarea autonomă.

- Evaluarea tradițională este percepută ca având un impact redus asupra dezvoltării gândirii, în timp ce metodele interactive, bazate pe colaborare și creativitate, sunt preferate de elevi.
- Activitățile de echipă și colaborarea în procesul de învățare sunt insuficient integrate, deși sunt esențiale pentru dezvoltarea gândirii strategice și a abilităților de rezolvare a problemelor.
- Elevii consideră că metodele didactice pot fi îmbunătățite printr-o mai mare diversificare, incluzând mai multe jocuri educative, proiecte interdisciplinare și dezbateri structurate.
- Gândirea strategică și capacitatea de luare a deciziilor nu sunt suficient de dezvoltate în cadrul activităților școlare, ceea ce sugerează necesitatea unor exerciții practice și simulări decizionale.
- Integrarea tehnologiei în educație este dorită de elevi, însă trebuie utilizată eficient pentru a sprijini învățarea activă și nu doar ca un mijloc de acces la informație.
- Pentru o mai bună adaptare a curriculumului la nevoile elevilor, este esențială o abordare centrată pe aplicabilitatea cunoștințelor în viața reală, prin studii de caz și exerciții bazate pe situații conctere.
- Îmbunătățirea comunicării dintre profesori și elevi prin feedback constant și sesiuni de reflecție ar putea optimiza procesul de învățare, contribuind la o dezvoltare mai echilibrată a gândirii.

Bibliografie:

1. CERLAT, R. *Dezvoltarea gândirii la diferite etape de vârstă*. Ghid methodologic. Chișinău: Editura USM, 2024.
2. DINCĂ, M., MIHALCEA, M. *Metode de cercetare în psihologie.* București: Editura Universitară, 2016.
3. GUȚU, Vl., GREMALSCHI, A., ANDRIȚCHI, V., ȚÎBULEAC, A. *Concepția dezvoltării curriculumului școlar*. Chișinău, 2024.
4. *Hotărârea Guvernului Nr. 114 din 07-03-2023 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare „Educația 2030" și a Programului de implementare a acesteia pentru anii 2023-2025.* Publicat: 20-04-2023 în *Monitorul Oficial* Nr. 134-137 art.289.
5. SĂLĂVĂSTRU, D. *Psihologia educației*. Iași: Polirom, 2004.

N. B.: *Articolul a fost elaborat în cadrul subprogramului (2024-2027) "Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar", cifrul 01.14.01, din cadrul Centrului de Cercetări Științifice "Politici educaționale și sociale" al Universității de Stat din Moldova.*

Date despre autor:
Raisa CERLAT, doctor în psihologie, conferențiar universitar, Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0001-6864-9939
E-mail: raisa.cerlat@usm.md

Prezentat: 04.02.2025